

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi yksityisten valtionapulaitosten toimiehtosopimuslain kumoamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että yksityisten valtionapulaitosten toimiehtosopimuslaki, laki yksityisten valtionapulaitosten sopimusvaltuuskunnasta ja laki toimiehtosopimuksen vaikutuksesta valtionapuun kumotaan vuoden 1994 alusta, jolloin valtiosuusuudistus kattaa kuntien ohella myös yksityiset valtionapulaitokset lukuun ottamatta eräitä yksittäisiä valtionavun saajia. Valtiosuusuudistuksen toteuduttua ei ole enää perustetta eikä tarvetta pitää voimassa erityislainsäädäntöä, jolla rajoitetaan yksityisen valtionapua saavan yhteisön tai laitoksen oikeutta päättää yleisen työlainsäädännön puitteissa omalta osaltaan työnantajaedunvalvon-

nan sekä palvelussuhteen ehtojen neuvottelu- ja sopimustoiminnan järjestämisestä.

Esitykseen sisältyvät myös yksityisten valtionapulaitosten toimiehtosopimusjärjestelmän kumoamisesta johtuvat ehdotukset laeiksi opintovapaalain, työriitojen sovittelusta annetun lain, työaikalain, talonmiesten työaikalain, maatalouden työaikalain, kauppaliikkeiden ja toimistojen työaikalain, vuosilomalain ja työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain muuttamisesta.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 1994 alusta.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Valtiosuusuudistus tuli voimaan vuoden 1993 alussa. Uudistuksella vahvistetaan kuntien ja yksityisten valtionapulaitosten itsenäistä päätöksentekoa. Laskennallisen perusteen mukaiseen valtiosuuteen siirtyminen merkitsee rahoituksen saajalle kokonaisvastuuta toiminnan järjestämisestä ja siitä aiheutuvista menoista. Uudet valtiosuuden perusteet eivät enää edellytä sitä, että eduskunnan valtiovarainvaliokunta tai valtionapuviranomainen päättävät erikseen kunnallisen tai yksityisen valtionapusektorin palvelussuhteen ehtojen valtionapuperusteista. Muutos toteutettiin kuntien valtiosuuslainsäädännössä vuoden 1993 alusta.

Yksityisten valtionapulaitosten toimiehtosopimuslakia (238/79) muutettiin valtiosuusuudistuksesta johtuen 1 päivästä heinäkuuta 1993

niin, että laki ei enää koske valtiosuusuudistuksen mukaista laskennallista valtiosuutta tai harkinnanvaraista valtionapua saavia yksityisiä yhteisöjä ja laitoksia. Muutos merkitsi sitä, että myöskään toimiehtosopimuksen vaikutuksesta valtionapuun annettu laki (240/79) ei enää koske kyseisiä yhteisöjä ja laitoksia. Eduskunnan valtiovarainvaliokunta tai valtionapuviranomainen eivät näin ollen enää päättä kyseisten yhteisöjen ja laitosten palvelussuhteen ehtojen valtionapuperusteista. Niiden palvelussuhteen ehtojen järjestämisessä sovelletaan yleistä työlainsäädäntöä sekä yleisten työmarkkinoiden periaatteita. Muutoksen jälkeen toimiehtosopimuslaki ja siihen liittyvä valtionapuhjaus jäivät koskemaan runsasta 100 vanhan valtionapulainsäädännön mukaista menoperusteista valtionapua saavaa oppilaitosta. Vuoden 1992 lopussa toimiehtosopimuslain sovelta-

misalaaan kuului 870 yksityistä yhteisöä ja laitosta.

Hallitus on antanut eduskunnalle esitykset laiksi valtionosuutta saavista kansanopistoista (HE 110/1993 vp) ja opintokeskuslaiksi (HE 119/1993 vp). Esitysten mukaan kyseiset 100 oppilaitosta siirtyvät vuoden 1994 alusta valtionosuusuudistuksen mukaisen laskennallisen valtionosuuden piiriin ja siten myös voimassa olevan toimiehtosopimuslain mukaisesti toimiehtosopimusjärjestelmästä yleisen työläinsäädännön piiriin. Mainittujen muutosten jälkeen toimiehtosopimuslaki koskisi enää muutamaa yksittäistä yhteisöä tai laitosta.

Yksityisten valtionapulaitosten toimiehtosopimuslaki, laki yksityisten valtioapulaitosten sopimusvaltuuskunnasta (239/79) ja laki toimiehtosopimuksen vaikutuksesta valtionapuun muodostavat lainsäädäntökokonaisuuden, jonka säätämisen perusteet nojasivat voimassa olleen valtionapuhjauksen lähtökohtiin ja tarpeeseen. Hallitusmuodon ja valtiopäiväjärjestyksen säännökset palvelussuhteen ehtojen valtionapuperusteiden päättämisestä kuuluvat myös tähän kokonaisuuteen. Lakisääteinen valtion puuttuminen yksityisten valtionapua saavien yhteisöjen ja laitosten työnantajatoiminnan päätöksentekoon ja sen merkittävä rajoittaminen nähtiin toimiehtosopimuslainsäädäntöä säädettäessä perusteltuna sen vuoksi, että voimassa ollut menoperusteinen rahoituslainsäädäntö saattoi käytännössä merkitä yksityiselle yhteisölle tai laitokselle oikeutta saada valtionapua sopimukseen perustuviin palvelussuhteen ehtoihin ja niiden tarkistuksiin ja siten aiheuttaa valtiontaloudelle lisämenoja. Toimiehtosopimuslain soveltamisalasta on säädetty valtionapuhjauksen tarpeiden pohjalta. Valtionapuhjauksen vuoksi valtiovallalle säädettiin keskeinen asema neuvoteltaessa ja päädettyä kyseisiä yksityisiä työnantajia velvoittavista toimiehtosopimuksista.

Toimiehtosopimuksia koskeva päätöksenteko sekä käytännön neuvottelu- ja sopimustoiminta on järjestetty tilanteessa, jossa toimiehtosopimusjärjestelmään kuului koko yksityinen valtionapukenttä eli opetusalan lähes 300 valtionapulaitosta, maatalous-, kotitalous-, kotiteollisuus- ja kerrhoneyhdistöjen 150 valtionapulaitosta, valtionapua saavat metsätalouden neuvonnan metsäkeskukset ja metsälautakunnat, terveydenhoitoalan ja sosiaalialan 400 valtionapulaitosta sekä joukko yksittäisiä valtionapua saavia yhteisöjä ja laitoksia eli yhteensä lähes

900 yksityistä valtion rahoitusta saavaa työnantajaa. Yksityisiä valtionapulaitoksia sitovista toimiehtosopimuksista päättää valtioneuvoston asettama yksityisten valtionapulaitosten sopimusvaltuuskunta. Sopimusvaltuuskunnassa on 25 jäsentä, joista 20 on nimetty valtionapulaitosten ehdotusten perusteella ja viisi jäsentä valtionapuviranomaisten edustajina valtiovarainministeriön, opetusministeriön, maa- ja metsätalousministeriön, kauppa- ja teollisuusministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön esitysten perusteella. Toimiehtosopimusneuvottelujen käyminen on yksityisten valtionapulaitosten sopimusvaltuuskunnasta annetussa laissa määrätty valtiovarainministeriön tehtäväksi.

Valtionosuusuudistus kattaa vuonna 1994 käytännössä koko yksityisen valtionapukentän. Vanha menoperusteinen valtionapu jäisi toistaiseksi koskemaan enää eräitä yksittäisiä valtionapuyhteisöjä. Tämä merkitsee sitä, että yksityisten valtionapua saavien yhteisöjen ja laitosten työnantajatoimintaa ja palvelussuhteen ehtojen järjestämistä rajoittavan erityislainsäädännön voimassa pitämiselle ei vuoden 1993 jälkeen enää ole perustetta eikä tarvetta. Yksityisten yhteisöjen tai laitosten toiminnan lähtökohtiin, toimintaan kohdistuviin vaatimuksiin tai asemaan työmarkkinakentässä on vähenevässä määrin vaikutusta sillä, tuottavatko ne palveluksia yksityiselle sektorille, kunnille vai valtiolle. Tämän vuoksi on välttämätöntä, että yksityisten yhteisöjen ja laitosten työnantajatoiminta sekä palvelussuhteen ehtoja koskeva neuvottelu- ja sopimustoiminta järjestetään yleisiä työmarkkinoita koskevan työläinsäädännön lähtökohdista.

Edellä esitetyn perusteella esityksessä ehdotetaan, että yksityisten valtionapulaitosten toimiehtosopimuslaki, laki yksityisten valtionapulaitosten sopimusvaltuuskunnasta ja laki toimiehtosopimuksen vaikutuksesta valtionapuun niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen kumotaan vuoden 1994 alusta. Viimeksi mainitun lain kumoamista koskevan lakiehdotuksen voimaantulosäännöksissä ehdotetaan säädettäväksi, että lakia toimiehtosopimuksen vaikutuksesta valtionapuun sovelletaan kuitenkin niihin yksityisten valtionapulaitosten toimiehtosopimuksiin, jotka on tehty ennen kumoamislain voimaantuloa.

Edellä mainittujen lakien säätämisen yhteydessä säädettiin kyseisistä laeista johtuvat muutokset työtuomioistuimesta annettuun lakiin (646/74), työriitojen sovittelusta annettuun la-

kiin (420/62), työaikalakiin (604/46), talonmies-ten työaikalakiin (284/70), vuosilomalakiin (272/73). Toimiehtosopimuslainsäädännöstä johtuvat maininnat on myöhemmin sisällytetty opintovapaalakiin, maatalouden työaikalakiin, kauppaliikkeiden ja toimistojen työaikalakiin sekä työsuojelun valvonnasta ja muutoksen-hausta työsuojeluasioissa annettuun lakiin.

Näitä lakeja työtuomioistuimesta annettua lakia lukuun ottamatta ehdotetaan muutettavaksi niin, että laeista poistetaan yksityisten valtioapulaitosten toimiehtosopimuksia, yksityisten valtionapulaitosten sopimusvaltuuskuntaa ja toimiehtosopimusten alaista toimihenkilöstöä koskevat lisäykset ja maininnat. Laki-teknisenä korjauksina ehdotetaan lisäksi, että muutettaviin säännöksiin sisältyvät maininnat kunnallisesta sopimusvaltuuskunnasta ja kuntainliitosta muutetaan kunnalliseksi työmarkkinalaitokseksi ja kuntayhtymäksi. Näiden osalta viitataan lakiin kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta (261/87) ja lakiin kunnallislain muuttamisesta (979/92).

Työtuomioistuimesta annettua lakia ei nyt ehdoteta muutettavaksi, koska muutoksia jouduttaisiin ehdottamaan myös eräisiin sellaisiin pykäliin, joihin on jo ehdotettu laajoja muutoksia eduskunnalle juuri annetussa esityksessä laiksi työtuomioistuimesta annetun lain ja asiantarkistamislain lähettämisestä annetun lain 5 §:n muuttamisesta (HE 190/1993 vp). Työtuomioistuimesta annetun lain muuttamisesta annetaan erillinen esitys viimeksi mainitussa esityksessä ehdotettujen muutosten tultua hyväksytyiksi ja vahvistetuiksi.

Hallitusmuodon 65 §:n 3 momentin mukaan (1077/91) lailla voidaan antaa eduskunnan erikoisvaliokunnan tehtäväksi hyväksyä eduskunnan puolesta valtionavun perusteina ne palvelussuhteen ehdot, joista valtionavun määrä lain mukaan riippuu. Kyseinen säännös liittyy kuntien ja kuntainliittojen valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain (35/73) säännöksiin kunnallisten virkaehtosopimusten ja kunnallisen työmarkkinalaitoksen päätösten käsittelemisestä valtionosuuden perusteena (15 §:n 2 ja 3 momentti) ja toimiehtosopimuksen vaikutuksesta valtionapuuun annettuun lakiin. Edellä mainitut 15 §:n säännökset on kumottu vuoden 1993 alusta valtionosuusdistuksen tullessa voimaan. Tarkoituksena on, että oikeusministeriössä valmisteltavana olevan esityksen yhteydessä annetaan esitykset toimiehtosopimusjärjestelmän kumoamisesta ja valtionosuuslain-

säädännön muuttumisesta johtuvista muutoksista hallitusmuodon 65 §:n ja valtiopäiväjärjestyksen 49 §:n säännöksiin.

Sen jälkeen kun valtionapua saava yhteisö tai laitos ei enää kuulu yksityisten valtionapulaitosten toimiehtosopimuslain soveltamisalaan, se kuuluu yleisen työlainsäädännön piiriin. Toimiehtosopimuslaissa on lisäksi säädetty, että kun toimiehtosopimuslain soveltamisalaan kuulumisen lakkaa sopimuskauden kestäessä, yhteisö tai laitos on sidottu toimiehtosopimukseen kyseisen sopimuskauden loppuun. Meneillään oleva sopimuskausi päättyy 31 päivänä lokakuuta 1993. Yksityisen yhteisön tai laitoksen palvelussuhteen ehtojen järjestämisen kannalta ei olisi tarkoituksenmukaista, että tilanteessa, jossa toimiehtosopimusneuvottelujen käymistä ja työnantajia sitovien sopimusten tekemistä koskeva erityislainsäädäntö on enää kaksi kuukautta voimassa, valtiovarainministeriö kävisi palvelussuhteen ehtojen tarkistamista koskevat neuvottelut. Uusia palvelussuhteen ehtoja koskevien neuvottelujen käyminen ja niistä sopiminen jäisi yleisen työlainsäädännön mukaisesti asianomaisten neuvottelu- ja sopimusosapuolten asiaksi ja käytäviksi niiden päättämisen aikataulun puitteissa.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Yksityisten valtionapulaitosten sopimusvaltuuskunnasta annetun lain mukaan valtiovarainministeriön tehtävänä on ollut käydä toimiehtosopimuksia koskevat neuvottelut toimihenkilöjärjestöjen kanssa. Toimiehtosopimuslainsäädännön kumoamisesta riippumatta vuoden 1994 alun jälkeinen tilanne olisi käytännössä merkinnyt toimiehtosopimuksista käytävien neuvottelujen loppumista valtiovarainministeriössä.

Valtioneuvoston 26 päivänä maaliskuuta 1992 asettaman yksityisten valtionapulaitosten sopimusvaltuuskunnan toimikausi päättyisi vuoden 1995 lopussa. Yksityisten valtionapulaitosten sopimusvaltuuskunnasta annetun lain kumoaminen lakkauttaa sopimusvaltuuskunnan. Kun neuvottelu- ja sopimustoiminnasta aiheutuvat menot on maksettu valtion varoista, merkitsee järjestelmän lakkaaminen vastaavaa säästöä valtiovarainministeriön asianomaisissa määrärahoissa.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä yhteistyössä valtionapuviranomaisten ja valtionapulaitoksia edustavan yksityisten valtionapulaitosten sopimusvaltuuskunnan kanssa. Asia on myös käsitelty valtionapulaitosten henkilöstöä edustavien ammattijärjestöjen kanssa. Edellä mainitut tahot ovat yhtämieltä siitä, että toimiehtosopimuslainsäädäntö tulee ehdottaa kumottavaksi. Työlainsäädäntöön kuuluvien lakien valmistelu on tehty yhteistyössä työministeriön kanssa.

4. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

5. Säättämisjärjestys

Yksityisten valtionapulaitosten toimiehtosopimuslaki ja laki yksityisten valtionapulaitosten sopimusvaltuuskunnasta on säädetty perustuslainsäätämisjärjestyksessä (PeVL 5/1978 vp). Lait ovat niin sanottuja poikkeuslakeja, jotka voidaan kumota tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.**Laki****yksityisten valtionapulaitosten toimiehtosopimuslain kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan 23 päivänä helmikuuta 1979 annettu yksityisten valtionapulaitosten toimiehtosopimuslaki (238/79) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

2 §

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 199 .

2.**Laki****yksityisten valtionapulaitosten sopimusvaltuuskunnasta annetun lain kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan yksityisten valtionapulaitosten sopimusvaltuuskunnasta 23 päivänä helmikuuta 1979 annettu laki (239/79) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

2 §

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 199 .

Valtioneuvoston asettaman yksityisten valtionapulaitosten sopimusvaltuuskunnan toiminta lakkaa tämän lain tullessa voimaan.

3.

Laki**toimiehtosopimuksen vaikutuksesta valtionapuun annetun lain kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan toimiehtosopimuksen vaikutuksesta valtionapuun 23 päivänä helmikuuta 1979 annettu laki (240/79) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Toimiehtosopimuksen vaikutuksesta valtionapuun annettua lakia sovelletaan kuitenkin niihin yksityisten valtionapulaitosten toimiehtosopimuksiin, jotka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa.

2 §

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

4.

Laki**opintovapaalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 9 päivänä maaliskuuta 1979 annetun opintovapaalain (273/79) 2 §:n 2 momentti, 5 §:n 2 momentti, 6 §:n 1 momentti ja 13 §, sellaisina kuin ne ovat, 2 §:n 2 momentti, 6 §:n 1 momentti ja 13 § 16 päivänä toukokuuta 1980 annetussa laissa (342/80) ja 5 §:n 2 momentti 5 päivänä syyskuuta 1986 annetussa laissa (663/86), seuraavasti:

2 §

Opintovapaaksi ei lueta aikaa, jonka kuluessa työntekijä työnantajan määräyksestä opiskelee tai saa koulutusta taikka jonka osalta työehto- tai virkaehtosopimuksin on sovittu siitä, että koulutus tai opiskelu rinnastetaan työssäoloon, taikka jonka kuluessa työntekijä osallistuu ammatinsa edellyttämään lakisääteeseen koulutukseen, ellei työntekijä tähän kirjallisesti suostu.

sovitaan sekä maatalousyrittäjille järjestettyyn koulutukseen osallistumiseen siten kuin siitä erikseen säädetään.

6 §

Opintovapaan aika katsotaan palvelussuhteen perusteella määräytyviä, muita kuin lakisääteisiä, taloudellisia etuuksia määrättäessä työssäoloajan veroiseksi siltä osin kuin siitä on työehto- tai virkaehtosopimuksin sovittu.

5 §

Opintovapaata voidaan myöntää myös ammattiyhdistyskoulutusta varten siten kuin valtakunnallisten työmarkkinajärjestöjen välisessä työehto- tai virkaehtosopimuksessa erikseen

13 §

Tämän lain 4—10 §:n säännöksistä voidaan poiketa työehto- tai virkaehtosopimuksella.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

5.

Laki**työriitojen sovittelusta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työriitojen sovittelusta 27 päivänä heinäkuuta 1962 annetun lain (420/62) 3 §:n 1 momentin 2 kohta, 5 §:n 1 kohta ja 16 §, sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 1 momentin 2 kohta ja 5 §:n 1 kohta 23 päivänä helmikuuta 1979 annetussa laissa (244/79) ja 16 § 6 päivänä kesäkuuta 1986 annetussa laissa (425/86), seuraavasti:

3 §

Valtakunnansovittelijain on:

2) osapuolten pyynnöstä toimittava puheenjohtajana työehto- ja virkaehtosopimusten aikaansaamista koskeissa neuvotteluissa;

5 §

Piirisovittelijan on:

1) osapuolten pyynnöstä toimittava puheenjohtajana työehto- ja virkaehtosopimusten aikaansaamista koskeissa neuvotteluissa;

16 §

Tätä lakia ei sovelleta sellaiseen työehto- tai virkaehtosopimusta koskevaan riita-asiaan, joka kuuluu työtuomioistuimen käsiteltäviin tai joka sopimuksen mukaan on välimiesten ratkaistava. Sovittelijan on saatuaan selvityksen riidan sanotunlaisesta luonteesta ilmoitettava tästä riitapuolille.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

6.

Laki**työaikalain 19 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 2 päivänä elokuuta 1946 annetun työaikalain (604/46) 19 a §, sellaisena kuin se on 23 päivänä helmikuuta 1979 annetussa laissa (241/79), seuraavasti:

19 a §

Mitä tässä laissa säädetään työnantajain ja työntekijäin yhdistysten, joiden toimintapiiri käsittää koko maan, oikeudesta työehtosopimuksessa sopia tästä laista poikkeavasti, sovelletaan vastaavasti valtion viranomaisen, kunnallisen työmarkkinalaitoksen tai sen antamaan valtuutukseen perustuen kunnan tai kuntayhtymän taikka evankelis-luterilaisen kirkon

sopimusvaltuuskunnan tai sen antamaan valtuutukseen perustuen sanotun kirkon seurakunnan, seurakuntainliiton tai muun seurakuntain yhtymän ja asianomaisen yhdistyksen välillä tehtyyn työehto- tai virkaehtosopimukseen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

7.

Laki**talonmiesten työaikalain 19 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 24 päivänä huhtikuuta 1970 annetun talonmiesten työaikalain (284/70) 19 §, sellaisena kuin se on 23 päivänä helmikuuta 1979 annetussa laissa (242/79), seuraavasti:

19 §

Mitä tässä laissa säädetään työnantajain ja työntekijäin yhdistysten, joiden toimintapiiri kattaa koko maan, oikeudesta työehtosopimuksessa sopia tästä laista poikkeavasti, sovelletaan vastaavasti valtion viranomaisen, kunnallisen työmarkkinalaitoksen tai sen antamaan valtuutukseen perustuen kunnan tai kuntayhtymän taikka evankelis-luterilaisen kirkon

sopimusvaltuuskunnan tai sen antamaan valtuutukseen perustuen sanotun kirkon seurakunnan, seurakuntaliiton tai muun seurakuntain yhtymän ja asianomaisen yhdistyksen välillä tehtyyn työehto- tai virkaehtosopimukseen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

8.

Laki**maatalouden työaikalain 25 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 12 päivänä toukokuuta 1989 annetun maatalouden työaikalain (407/89) 25 § seuraavasti:

25 §

Mitä tässä laissa säädetään työnantajien ja työntekijöiden yhdistysten, joiden toimintapiiri käsittää koko maan, oikeudesta työehtosopimuksessa sopia tästä laista poikkeavasti, sovelletaan vastaavasti, valtion viranomaisen, kunnallisen työmarkkinalaitoksen tai sen antamaan valtuutukseen perustuen kunnan tai kuntayhtymän taikka evankelisluterilaisen kirkon

sopimusvaltuuskunnan tai sen antamaan valtuutukseen perustuen sanotun kirkon seurakunnan, seurakuntaliiton tai muun seurakuntien yhtymän ja asianomaisen yhdistyksen välillä tehtyyn työehto- tai virkaehtosopimukseen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

9.

Laki**kauppaliikkeiden ja toimistojen työaikalain 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 16 päivänä toukokuuta 1978 annetun kauppaliikkeiden ja toimistojen työaikalain (400/78) 5 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 16 päivänä toukokuuta 1990 annetussa laissa (340/80), seuraavasti:

5 §

Säännöllisestä työajasta työehtosopimuksella poikkeaminen

taikka kunnallisen työmarkkinalaitoksen taikka sen antamaan valtuutukseen perustuen kunnan tai kuntayhtymän ja asianomaisen yhdistyksen välillä tehtyyn työehtosopimukseen.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan vastaavasti valtion viranomaisen tai kirkon

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

10.

Laki**vuosilomalain 16 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 30 päivänä maaliskuuta 1973 annetun vuosilomalain (272/73) 16 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on 23 päivänä helmikuuta 1979 annetussa laissa (243/79), seuraavasti:

16 §

Säännösten ehdottomuus

musvaltuuskunnan tai sen antamaan valtuutukseen perustuen sanotun kirkon seurakunnan, seurakuntaliiton tai muun seurakuntain yhtymän ja asianomaisen yhdistyksen välillä tehtyyn työehtosopimukseen.

Mitä 2 momentissa säädetään, sovelletaan vastaavasti valtion viranomaisen, kunnallisen työmarkkinalaitoksen taikka sen antamaan valtuutukseen perustuen kunnan tai kuntayhtymän taikka evankelis-luterilaisen kirkon sopi-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

11.

Laki

työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa 16 päivänä helmikuuta 1973 annetun lain (131/73) 8 §:n 3 ja 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat 12 päivänä heinäkuuta 1985 annetussa laissa (600/85), seuraavasti:

8 §

Mitä 2 momentissa säädetään työnantajain yhdistyksestä, sovelletaan vastaavasti valtion asianomaiseen viranomaiseen sekä kunnalliseen työmarkkinalaitokseen ja evankelisluterilaisen kirkon sopimusvaltuuskuntaan sekä sellaiseen viranomaiseen, joka kunnallisen työmarkkinalaitoksen ja evankelis-luterilaisen kirkon sopimusvaltuuskunnan antaman valtuutuksen nojalla tekee niiden sijasta sopimuksia.

Sopimuksessa ei kuitenkaan saa tehdä poikkeuksia siitä, mitä 10 ja 11 §:ssä säädetään.

Edellä 3 momentissa tarkoitettulla viranomaisella, kunnallisella työmarkkinalaitoksella tai kirkon sopimusvaltuuskunnalla on kuitenkin oikeus sopia työsuojeluvaltuutetun ja varavaltuutettujen toimikauden pituudeksi enintään neljä kalenterivuotta. Samoin voidaan sopia siitä, ketkä työsuojeluvaltuutetun tai varavaltuutettujen vaaleja järjestettäessä kuuluvat työntekijöihin ja ketkä toimihenkilöasemassa oleviin työntekijöihin.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Helsingissä 29 päivänä lokakuuta 1993

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Valtiovarainministeri *Iiro Viinanen*

4.

Laki**opintovapaalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 9 päivänä maaliskuuta 1979 annetun opintovapaalain (273/79) 2 §:n 2 momentti, 5 §:n 2 momentti, 6 §:n 1 momentti ja 13 §, sellaisina kuin ne ovat, 2 §:n 2 momentti, 6 §:n 1 momentti ja 13 § 16 päivänä toukokuuta 1980 annetussa laissa (342/80) ja 5 §:n 2 momentti 5 päivänä syyskuuta 1986 annetussa laissa (663/86), seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

2 §

2 §

Opintovapaaksi ei lueta aikaa, jonka kuluessa työntekijä työnantajan määräyksestä opiskelee tai saa koulutusta, taikka jonka osalta työehto-, *toimiehto-* taikka virkaehtosopimuksin on sovittu siitä, että koulutus tai opiskelu rinnastetaan työssäoloon tahi jonka kuluessa työntekijä osallistuu ammattinsa edellyttämään lakisääteiseen koulutukseen, ellei työntekijä tähän kirjallisesti suostu.

Opintovapaaksi ei lueta aikaa, jonka kuluessa työntekijä työnantajan määräyksestä opiskelee tai saa koulutusta taikka jonka osalta työehto- tai virkaehtosopimuksin on sovittu siitä, että koulutus tai opiskelu rinnastetaan työssäoloon, *taikka* jonka kuluessa työntekijä osallistuu ammattinsa edellyttämään lakisääteiseen koulutukseen, ellei työntekijä tähän kirjallisesti suostu.

5 §

5 §

Opintovapaata voidaan myöntää myös ammattiyhdistyskoulutusta varten siten kuin valtakunnallisten työmarkkinajärjestöjen välisessä työehto-, *toimiehto-* tai virkaehtosopimuksessa erikseen sovitaan sekä maatalousyrittäjille järjestettyyn koulutukseen osallistumiseen siten kuin siitä erikseen säädetään.

Opintovapaata voidaan myöntää myös ammattiyhdistyskoulutusta varten siten kuin valtakunnallisten työmarkkinajärjestöjen välisessä työehto- tai virkaehtosopimuksessa erikseen sovitaan sekä maatalousyrittäjille järjestettyyn koulutukseen osallistumiseen siten kuin siitä erikseen säädetään.

6 §

6 §

Opintovapaan aika katotaan palvelussuhteen perusteella määräytyviä, muita kuin lakisääteisiä, taloudellisia etuuksia määrättäessä työssäolon veroiseksi siltä osin, kuin siitä on työehto-, *toimiehto-* tai virkaehtosopimuksin sovittu.

Opintovapaan aika katsotaan palvelussuhteen perusteella määräytyviä, muita kuin lakisääteisiä, taloudellisia etuuksia määrättäessä työssäoloajan veroiseksi siltä osin kuin siitä on työehto- tai virkaehtosopimuksin sovittu.

13 §

13 §

Tämän lain 4—10 §:n säännöksistä voidaan työehto-, *toimiehto-* tai virkaehtosopimuksin poiketa.

Tämän lain 4—10 §:n säännöksistä voidaan *poiketa* työehto- tai virkaehtosopimuksella.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 .

5.

Laki**työriitojen sovittelusta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työriitojen sovittelusta 27 päivänä heinäkuuta 1962 annetun lain (420/62) 3 §:n 1 momentin 2 kohta, 5 §:n 1 kohta ja 16 §, sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 1 momentin 2 kohta ja 5 §:n 1 kohta 23 päivänä helmikuuta 1979 annetussa laissa (244/79) ja 16 § 6 päivänä kesäkuuta 1986 annetussa laissa (425/86), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

Valtakunnansovittelijain on:

2) osapuolten pyynnöstä toimittava puheenjohtajana työehto-, virkaehto- ja toimiehtosopimusten aikaansaamista koskeissa neuvotteluissa;

5 §

Piirisovittelijan on:

1) osapuolten pyynnöstä toimittava puheenjohtajana työehto-, virkaehto- ja toimiehtosopimusten aikaansaamista koskeissa neuvotteluissa;

16 §

Tätä lakia ei sovelleta sellaiseen työehto-, virkaehto- tai toimiehtosopimusta koskevaan riita-asiaan, joka kuuluu työtuomioistuimen käsiteltäviin tai joka sopimuksen mukaan on välimiesten ratkaistava. Sovittelijan on saatuaan selityksen riidan sanotunlaisesta luonteesta ilmoitettava tästä riitapuolille.

3 §

Valtakunnansovittelijain on:

2) osapuolten pyynnöstä toimittava puheenjohtajana työehto- ja *virkaehtosopimusten* aikaansaamista koskeissa neuvotteluissa;

5 §

Piirisovittelijan on:

1) osapuolten pyynnöstä toimittava puheenjohtajana työehto- ja *virkaehtosopimusten* aikaansaamista koskeissa neuvotteluissa;

16 §

Tätä lakia ei sovelleta sellaiseen työehto- tai *virkaehtosopimusta* koskevaan riita-asiaan, joka kuuluu työtuomioistuimen käsiteltäviin tai joka sopimuksen mukaan on välimiesten ratkaistava. Sovittelijan on saatuaan selvityksen riidan sanotunlaisesta luonteesta ilmoitettava tästä riitapuolille.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .*

6.

Laki

työaikalain 19 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 2 päivänä elokuuta 1946 annetun työaikalain (604/46) 19 a §, sellaisena kuin se on 23 päivänä helmikuuta 1979 annetussa laissa (241/79), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

19 a §

Mitä tässä laissa on säädetty työnantajain ja työntekijäin yhdistysten, joiden toimintapiiri käsittää koko maan, oikeudesta työehtosopimuksessa sopia tästä laista poikkeavasti, sovelletaan vastaavasti valtion viranomaisen, kunnallisen sopimusvaltuuskunnan tai sen antamaan valtuutukseen perustuen kunnan tai kuntainliiton, evankelis-luterilaisen kirkon sopimusvaltuuskunnan tai sen antamaan valtuutukseen perustuen sanotun kirkon seurakunnan, seurakuntainliiton tai muun seurakuntain yhtymän taikka yksityisten valtionapulaistosten sopimusvaltuuskunnan tai sen antamaan valtuutukseen perustuen yksityisen valtionapua saavan yhteisön tai laitoksen ja asianomaisen yhdistyksen välillä tehtyyn työehto-, virkaehto- tai toimiehtosopimukseen.

19 a §

Mitä tässä laissa *säädetään* työnantajain ja työntekijäin yhdistysten, joiden toimintapiiri käsittää koko maan, oikeudesta työehtosopimuksessa sopia tästä laista poikkeavasti, sovelletaan vastaavasti valtion viranomaisen, kunnallisen työmarkkinalaitoksen tai sen antamaan valtuutukseen perustuen kunnan tai kuntayhtymän taikka evankelis-luterilaisen kirkon sopimusvaltuuskunnan tai sen antamaan valtuutukseen perustuen sanotun kirkon seurakunnan, seurakuntainliiton tai muun seurakuntain yhtymän ja asianomaisen yhdistyksen välillä tehtyyn työehto- tai virkaehtosopimukseen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

7.

Laki**talonmiesten työaikalain 19 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 24 päivänä huhtikuuta 1970 annetun talonmiesten työaikalain (284/70) 19 §, sellaisena kuin se on 23 päivänä helmikuuta 1979 annetussa laissa (242/79), seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

19 §

Mitä tässä laissa on säädetty työnantajain ja työntekijäin yhdistysten, joiden toimintapiiri käsittää koko maan, oikeudesta työehtosopimuksessa sopia tästä laista poikkeavasti, sovelletaan vastaavasti valtion viranomaisen, kunnallisen sopimusvaltuuskunnan tai sen antamaan valtuutukseen perustuen kunnan tai kuntainliiton, evankelis-luterilaisen kirkon sopimusvaltuuskunnan tai sen antamaan valtuutukseen perustuen sanotun kirkon seurakunnan, seurakuntainliiton tai muun seurakuntain yhtymän *taikka yksityisten valtionapulaistosten sopimusvaltuuskunnan tai sen antamaan valtuutukseen perustuen yksityisen valtionapua saavan yhteisön tai laitoksen* ja asianomaisen yhdistyksen välillä tehtyyn työehto-, virkaehto- tai toimiehtosopimukseen.

19 §

Mitä tässä laissa *säädetään* työnantajain ja työntekijäin yhdistysten, joiden toimintapiiri kattaa koko maan, oikeudesta työehtosopimuksessa sopia tästä laista poikkeavasti, sovelletaan vastaavasti valtion viranomaisen, kunnallisen *työmarkkinalaitoksen* tai sen antamaan valtuutukseen perustuen kunnan tai *kuntayhtymän taikka* evankelis-luterilaisen kirkon sopimusvaltuuskunnan tai sen antamaan valtuutukseen perustuen sanotun kirkon seurakunnan, seurakuntainliiton tai muun seurakuntain yhtymän ja asianomaisen yhdistyksen välillä tehtyyn työehto- tai *virkaehtosopimukseen*.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 199 .

8.

Laki**maatalouden työaikalain 25 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 12 päivänä toukokuuta 1989 annetun maatalouden työaikalain (407/89) 25 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

25 §

25 §

Mitä tässä laissa on säädetty työnantajain ja työntekijäin yhdistysten, joiden toimintapiiri käsittää koko maan, oikeudesta työehtosopimuksessa sopia tästä laista poikkeavasti, sovelletaan vastaavasti valtion viranomaisen, kunnallisen työmarkkinalaitoksen tai sen antamaan valtuutukseen perustuen kunnan tai kuntainliiton, evankelisluterilaisen kirkon sopimusvaltuuskunnan tai sen antamaan valtuutukseen perustuen sanotun kirkon seurakunnan, seurakuntainliiton tai muun seurakuntain yhtymän taikka yksityisten valtionapulaitosten sopimusvaltuuskunnan tai sen antamaan valtuutukseen perustuen yksityisen valtionapua saavan yhteisön tai laitoksen ja asianomaisen yhdistyksen välillä tehtyyn työehto-, virkaehto- tai toimiehtosopimukseen.

Mitä tässä laissa *säädetään* työnantajien ja työntekijöiden yhdistysten, joiden toimintapiiri käsittää koko maan, oikeudesta työehtosopimuksessa sopia tästä laista poikkeavasti, sovelletaan vastaavasti, valtion viranomaisen, kunnallisen työmarkkinalaitoksen tai sen antamaan valtuutukseen perustuen kunnan tai *kuntayhtymän taikka* evankelisluterilaisen kirkon sopimusvaltuuskunnan tai sen antamaan valtuutukseen perustuen sanotun kirkon seurakunnan, seurakuntaliiton tai muun seurakuntien yhtymän ja asianomaisen yhdistyksen välillä tehtyyn työehto- tai *virkaehtosopimukseen*.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

9.

Laki**kauppaliikkeiden ja toimistojen työaikalain 5 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 16 päivänä toukokuuta 1978 annetun kauppaliikkeiden ja toimistojen työaikalain (400/78) 5 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on 16 päivänä toukokuuta 1990 annetussa laissa (340/80), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

5 §

Säännöllisestä työajasta työehtosopimuksella poikkeaminen

Säännöllisestä työajasta työehtosopimuksella poikkeaminen

Mitä 1 momentissa on säädetty, sovelletaan vastaavasti valtion viranomaisen tai kirkon tahi kunnallisen sopimusvaltuuskunnan taikka sen

Mitä 1 momentissa *säädetään*, sovelletaan vastaavasti valtion viranomaisen tai kirkon *taikka* kunnallisen työmarkkinalaitoksen tai sen

Voimassa oleva laki

antamaan valtuutukseen perustuen kunnan tai kuntainliiton ja asianomaisen yhdistyksen välillä tehtyyn työehtosopimukseen sekä yksityisten valtionapulaitosten sopimusvaltuuskunnan tai sen antamaan valtuutukseen perustuen yksityisen valtionapua saavan yhteisön tai laitoksen ja asianomaisen yhdistyksen välillä tehtyyn toimiehtosopimukseen.

Ehdotus

antamaan valtuutukseen perustuen kunnan tai kuntayhtymän ja asianomaisen yhdistyksen välillä tehtyyn työehtosopimukseen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

10.

Laki**vuosilomalain 16 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 30 päivänä maaliskuuta 1973 annetun vuosilomalain (272/73) 16 § 3 momentti, sellaisena kuin se on 23 päivänä helmikuuta 1979 annetussa laissa (243/79), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

16 §

Säännösten ehdottomuus

Mitä 2 momentissa on säädetty, sovelletaan vastaavasti valtion viranomaisen taikka kunnallisen sopimusvaltuuskunnan tahi sen antamaan valtuutukseen perustuen kunnan tai kuntainliiton taikka evankelisluterilaisen kirkon sopimusvaltuuskunnan tai sen antamaan valtuutukseen perustuen sanotun kirkon, seurakunnan, seurakuntaliiton tai muun seurakuntain yhtymän ja asianomaisen yhdistyksen välillä tehtyyn työehtosopimukseen sekä yksityisten valtionapulaitosten sopimusvaltuuskunnan tai sen antamaan valtuutukseen perustuen yksityisen valtionapua saavan yhteisön tai laitoksen ja asianomaisen yhdistyksen välillä tehtyyn toimiehtosopimukseen.

Ehdotus

16 §

Säännösten ehdottomuus

Mitä 2 momentissa säädetään, sovelletaan vastaavasti valtion viranomaisen, kunnallisen työmarkkinalaitoksen taikka sen antamaan valtuutukseen perustuen kunnan tai kuntayhtymän taikka evankelis-luterilaisen kirkon sopimusvaltuuskunnan tai sen antamaan valtuutukseen perustuen sanotun kirkon seurakunnan, seurakuntaliiton tai muun seurakuntain yhtymän ja asianomaisen yhdistyksen välillä tehtyyn työehtosopimukseen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

11.

Laki

työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa 16 päivänä helmikuuta 1973 annetun lain (131/73) 8 §:n 3 ja 4 momentti, sellaisina kuin ne ovat 12 päivänä heinäkuuta 1985 annetussa laissa (600/85), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 §

8 §

Mitä 2 momentissa on säädetty työnantajain yhdistyksestä, sovelletaan vastaavasti valtion asianomaiseen viranomaiseen sekä kunnalliseen sopimusvaltuuskuntaan, *yksityisten valtionapulaitosten sopimusvaltuuskuntaan* ja evankelisluterilaisen kirkon sopimusvaltuuskuntaan sekä sellaiseen viranomaiseen *tai yksityiseen valtionapulaitokseen*, joka asianomaisen sopimusvaltuuskunnan antaman valtuutuksen nojalla tekee sopimusvaltuuskunnan sijasta sopimuksia.

Sopimuksessa ei kuitenkaan saa tehdä poikkeuksia siitä, mitä 10 ja 11 §:ssä säädetään. Edellä 3 momentissa tarkoitettulla viranomaisella, sopimusvaltuuskunnalla *tai yksityisellä valtionapulaitoksella* on kuitenkin oikeus sopia työsuojeluvaltuutetun ja varavaltuutettujen toimikauden pituudeksi enintään neljä kalenterivuotta. Samoin voidaan sopia siitä, *ketkä* työsuojeluvaltuutetun ja varavaltuutetun vaaleja järjestettäessä kuuluvat työntekijöihin ja *ketkä* toimihenkilöasemassa oleviin työntekijöihin.

Mitä 2 momentissa *säädetään* työnantajain yhdistyksestä, sovelletaan vastaavasti valtion asianomaiseen viranomaiseen sekä kunnalliseen *työmarkkinalaitokseen* ja evankelisluterilaisen kirkon sopimusvaltuuskuntaan sekä sellaiseen viranomaiseen, joka *kunnallisen työmarkkinalaitoksen ja evankelisluterilaisen kirkon* sopimusvaltuuskunnan antaman valtuutuksen nojalla tekee *niiden* sijasta sopimuksia.

Sopimuksessa ei kuitenkaan saa tehdä poikkeuksia siitä, mitä 10 ja 11 §:ssä säädetään. Edellä 3 momentissa tarkoitettulla viranomaisella, *kunnallisella työmarkkinalaitoksella tai kirkon* sopimusvaltuuskunnalla on kuitenkin oikeus sopia työsuojeluvaltuutetun ja varavaltuutettujen toimikauden pituudeksi enintään neljä kalenterivuotta. Samoin voidaan sopia siitä, *ketkä* työsuojeluvaltuutetun tai varavaltuutettujen vaaleja järjestettäessä kuuluvat työntekijöihin ja *ketkä* toimihenkilöasemassa oleviin työntekijöihin.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .